

УДК 5995

С.Л. Кароль, І.Б. Федішин, канд. економ. наук

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

S.L. Karol, I.B.Fedyshyn, Ph.D.

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF UKRAINIAN AGRICULTURE

Одним з основних напрямів забезпечення відтворення матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників у сучасних умовах є широкомасштабне застосування новітніх наукових досягнень у сфері технології та організації виробництва з метою збільшення обсягів і поліпшення якості продукції. Можливості використання інновацій сільськогосподарськими підприємствами досить обмежені внаслідок впливу багатьох чинників: дефіцит фінансових ресурсів; різке підвищення цін на нові засоби виробництва; відсутність регулятивних механізмів, що сприяють поширенню застосування інновацій у сільському господарстві. Процес масового поширення інноваційних розробок може здійснюватися системно, безперервно і ефективно лише за умови сформованої відповідної інноваційної інфраструктури. Зазначимо, що інноваційна інфраструктура ще не досягла необхідного рівня розвитку і знаходиться тільки на початковому етапі свого формування, її окремі складові елементи функціонують розрізнено. Питання щодо формування інфраструктури ринку інноваційної продукції для сільськогосподарського виробництва є складним і багатоаспектним.

Оцінка ситуації в сільському господарстві свідчить про те, що активізація інноваційної діяльності без реалізації системи заходів, насамперед фінансового оздоровлення та поетапного відновлення виробництва, стає практично неможливою. Для розвитку інноваційних процесів належить вирішити цілий ряд завдань державної інноваційної політики.

Таким чином, основними факторами, що стримують розвиток інноваційних процесів в сільському господарстві є:

- диспаритет цін на сільськогосподарську і промислову продукцію;
- дефіцит кваліфікованих робітничих кадрів, керівників і фахівців;
- слабе управління НТП, відсутність тісної взаємодії держави і приватного бізнесу;
- різке зниження витрат на аграрну науку, невідповідність кадрів, низька маркетингова робота, низький рівень платоспроможного попиту на інноваційну продукцію;
- різке зниження фінансування заходів щодо освоєння науковотехнічних досягнень у виробництві та відповідних інноваційних програм;
- відсутність системи стимулювання розвитку інноваційного процесу в сільському господарстві та ін.

Реформування сільського господарства виходить далеко за межі галузевих проблем, оскільки є не тільки найважливішою частиною економіки, а й основою національної безпеки країни. Продовольчу безпеку в країні можна забезпечити стабільною роботою вітчизняного сільгоспвиробника, що реально тільки за умови розвитку всієї багатокладної економіки сільського господарства. Державна підтримка інноваційної діяльності в сільському господарстві може і повинна здійснюватися як непрямыми методами у вигляді створення сприятливих умов для її розвитку, так і за

прямої участі держави цільовим фінансуванням

Для підвищення інноваційної активності суб'єктів аграрного сектору та інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва необхідні і консолідовані зусилля з боку органів влади та аграрного бізнесу, спрямовані на формування інноваційної інфраструктури. Це передбачає реалізацію наступних заходів:

1. Здійснення державою і бізнесом значних капітальних вкладень у підприємства, що визначають науково-технічну та інноваційну політику в аграрному секторі.

2. Стимулювання впровадження результатів досліджень і розробок за допомогою надання фінансових коштів на їх купівлю, оренду чи лізинг. Як можливі варіанти бюджетного фінансування, на наш погляд, доцільні такі: надання цільових сум з умовою їх повернення через певний час; кредитування на пільговій, довгостроковій основі суб'єктів державноприватного партнерства на паритетній основі; пайова участь держави в різних інвестиційних проектах і т. д.

Реорганізація системи управління аграрного сектору, його служб і відділів при місцевих органах влади з тим, щоб перебудувати командноадміністративний тип державного управління аграрною сферою в консалтингово-інформаційний, забезпечити суб'єкти господарювання всіх форм господарювання своєчасною інформацією про поточну ситуацію на аграрному ринку, який надає консультаційні, інжинірингові та маркетингові послуги сільськогосподарським виробникам, що дозволить підвищити ефективність діяльності підприємств і значно знизити інноваційно-інвестиційні ризики.

3. Удосконалення нормативно-правової бази інноваційного забезпечення сталого розвитку аграрного сектору.

4. Залучення спілок та асоціацій товаровиробників аграрного сектору до формування інститутів розвитку та реалізації державної інноваційної політики в аграрній сфері.

5. Підготовка фахівців у галузі інноваційного менеджменту для сільського господарства. Розробка заходів щодо їх залучення і закріплення у сільській місцевості.

Таким чином, головним у діяльності держави на сучасному етапі розвитку українського аграрного сектору стає формування інститутів розвитку, які сприяють переходу до інноваційно-орієнтованого соціально-економічного розвитку.

Можна підвести підсумок, що вирішення поставлених перед аграрним сектором завдань можливе тільки в руслі інноваційного розвитку. До основних напрямів інноваційної політики належать: забезпечення правового регулювання інноваційного розвитку та захисту інтересів його учасників; здійснення прямої і непрямой підтримки створення та освоєння інновацій; визначення та реалізація пріоритетного розвитку; розвиток ефективних форм партнерства та кооперації, формування організаційно-економічних структур; підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності для сільського господарства; пріоритетний розвиток матеріально технічної бази аграрного сектору; розвиток міжнародного співробітництва в галузі інновацій.